

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна музична академія України імені П.І. Чайковського

МОНООПЕРА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТЕАТРІ
(Спеціалізація «Режисер музичного театру»)
СПЕЦКУРС

Рижової Марини Михайлівни

Здобувачки ступеня докторки мистецтв
кафедри оперної підготовки та музичної
режисури

Творчий керівник – заслужений діяч мистецтв України,
професор **Петро Ільченко**

Науковий консультант – доктор мистецтвознавства,
професор, завідувачка відділу
перформативних практик і сценічного мистецтва
Інституту проблем сучасного мистецтва
Національної академії мистецтв України
Ганна Веселовська

ПЛАН:

I. Жанрова специфіка моноопери в театрі України.

II. Роль режисера і виконавця у задумі оперної моновистави.

III. Особливості сценічної постановки моноопери в театрі ХХІ ст., кейс українських постановників.

IV. Перелік рекомендованих джерел.

I. Жанрова специфіка моноопери в театрі України.

1. Жанр моноопери, історія розвитку.
2. Особливості становлення жанру моноопери на театральній сцені.
3. Моноопери в композиторській школі України, її роль та особливості композиції.

II. Роль режисера і виконавця у задумі оперної моновистави.

1. Моновистава в умовах режисерського театру сьогодення.
2. Питання першості авторства в процесі постановки моновистави у тандемі «композитор-режисер-виконавець».
3. Сучасний підхід режисера до створення музичної моновистави.
4. Виконавець – інтерпретатор композиторського та режисерського задуму.

III. Особливості сценічної постановки моноопери в українському театрі сьогодення.

1. Питання прочитання та інтерпретації композиторського задуму в постановці моноопери «Листи кохання» В. Губаренка режисера Володимира Лукашева.
2. Роль виконавиці Євгенії Мірошніченко в постановках Володимира Бегми «Ніжність» 1971 та 1994.
3. Незалежний проєкт-присвята Євгенії Мірошніченко – моноопера-спогад «Є» від формації Art.Razom. Тандем режисерки Марини Рижової та композиторки Вікторії Шинкаренко.
4. Конфлікт людини і штучного інтелекту в сценічній реалізації «Людського голосу» Ф. Пуленка режисерки Софії Лугової.
5. Втілення режисерського задуму в концертній постановці «Листи до Незнайомки» В.Губаренка на сцені Національної філармонії України.
6. Виконавсько-постановочна версія «Місячного П'єро» А.Шенберга солістки Вікторії Вітренко та диригентки Наталії Стець (2024).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович Марина. Пройти крізь стіни. – ArtHuss, 2018. – 384 с.
2. Бегма Володимир Володимирович [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу https://esu.com.ua/search_articles.php?id=41451
3. Безугла Р. Концептуалізація перформансу в науковому дискурсі. - Художня культура. Актуальні проблеми. Вип. 16. Ч.2.2020. – С18-26
4. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво. Київ: НАКККиМ, 2014. 143 с.
5. Вікторія Антошевська. «Одержима»: 30 років до прем'єри» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу https://zbruc.eu/node/110590?fbclid=IwAR2_lEqvoZbeLcKS8y7ulssX777UI-oRR9-oRGM-iTboAhxgbsJT6MmLoc0
6. Голубничий С. Специфічність підходів диригента у нетипових умовах утілення оперних вистав// Часопис Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського. 2023. №1(58). С.129-140.
7. Гордієнко М. Дослідження. Сучасна українська музика на сцені Національної філармонії України у 2023 році. URL: <https://theclaquers.com/posts/12812>
8. Гордієнко М. Класика під час війни: українська музична сцена від 2022 року. URL: <https://theclaquers.com/posts/12855>
9. Гордієнко М. Молода українська музика на сцені Національної філармонії України – буває чи не буває? URL: <https://kyivdaily.com.ua/tak-zvuchyt-moye-vdoma>
10. Гордієнко М. Репертуарні плани національних музичних колективів Києва на 2024 рік. URL: <https://theclaquers.com/posts/12855>
11. Драч Ірина. Тому, хто залишився... [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу https://zn.ua/ukr/ART/tomu,_hto_zalishivsya.html
12. Драч Композитор Віталій Губаренко: формула індивідуальності Монографія Суми, 2002. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу <https://lib.convdocs.org/docs/index-264125.html>
13. Жиліна Людмила. Балет і опера в одній виставі. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу <https://day.kyiv.ua/uk/article/taym-aut/balet-i-opera-v-odniy-vistavi>
14. Касьяненко, Марія Андріївна. Життя та творчість Євгенії Семенівни Мірошніченко: джерелознавчий аспект [Текст] : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Касьяненко Марія Андріївна ; Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. - Харків, 2018. – 249 с.

15. Кияновська А. Опера як ринок: вистава як маркетинговий хід// Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Сучасний оперний театр і проблеми оперознавства: зб. статей/ред. упоряд. М. Р. Черкашина-Губаренко. Київ, 2010. Вип. 89. С. 47-57.
16. Клековкін О. Ю. THEATRICA: Лексикон / ІПСМ НАМ України. — К.: Фенікс, 2012. — 800 с.
17. Марина Антонова. «Одержимі духом» української опери [Електронний ресурс] – режим доступу до ресурсу <https://theclaquers.com/posts/8485?fbclid=IwAR03RURCIDQjfKCesbndT26OpTvb5Z3IRVqVWpIMjvmSKDHvm0TVp941wJw>
18. На оперній сцені – Євгенія Мірошніченко [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://kyivdaily.com.ua/evgeniya-miroshnichenko/>
19. Поликарпова н. В. Вокально-сценическая интерпретация в моноопере и ее специфика на примере монооперы в. Губаренко «Письма любви» / Н. В. Поликарпова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. - 2012. - № 3. - С. 122-126.
20. Прем'єра опери Мирослава Волинського у Національній музичній академії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://theclaquers.com/posts/8342>
21. Сіренко Л. Голоси української музики XX – початку XXI століття. URL: <https://theclaquers.com/posts/8308>
22. Сіренко Л. Пафос і біль української опери. URL: <https://theclaquers.com/posts/14779>
23. Слободяник Д. Україна молода: диригентка та співачка Вікторія Вітренко – про те, як розповідати про війну мовою сучасної музики. URL: <https://vogue.ua/article/culture/muzyka/ukrajina-moloda-dirigentka-viktoriya-vitrenko-pro-suchasnu-akademichnu-muziku-52939.html>
24. Станішевський Ю. Національна опера України 2001 – 2011. Київ: Муз. Україна, 2012. 304 с.
25. Українська музична енциклопедія. Т. 3 / Гол. редкол. Г. Скрипник; НАН України; Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. — К.: Вид. ІМФЕ НАН України, 2011. — 627 с.
26. Український театр: шлях до себе. Здобутки. Виклики. Проблеми: аналітично-соціологічне дослідження/ С. Васильєв, І. Чужина, Н. Соколенко та ін. Київ, 2018. 145 с.
27. Чекан Ю. Світ, котрий насправді є... Оперний театр в інфраструктурі музичного життя. – Львів: Видавництво УКУ, 2024. 236 с.

28. Черкашина М. Р. Віталій Губаренко і Стефан Турчак: зоряні часи творчої співдружності композитора та диригента-інтерпретатора / М. Р. Черкашина // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. - 2019. - Вип. 124. - С. 170-182.
29. Черкашина-Губаренко М. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків: Акта, 2015. 380 с.
30. Черкашина-Губаренко М. Р. Європейський оперний театр нового тисячоліття: шляхи оновлення// Часопис Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Київ, 2008. № 1. С. 118–125.
31. Швачко Тетяна. Євгенія Мірошніченко. – Музична Україна, 2011. – 312 с.
32. Яна Іваницька. Богдан Струтинський: режисер без вихідних. Книга друга. – Саміт-книга, 2020. – 520 с.
33. Barrie Kosky. On Ecstasy (Little Books on Big Themes). - Melbourne University Publishing (April 1, 2010). – 96 p.
34. IL DOLCE SUONO - Фильм о Евгении Мирошниченко, 2021 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу <https://www.youtube.com/watch?v=qZgubpwrNNQ>
35. Oxford Music Online [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oxfordmusiconline.com>
36. Sabine Koch. Live Theatre Review: Purity and laser-like focus for Pierrot Lunaire at Komische Oper [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу <http://maninlondon.com/live-theatre-review-purity-and-laser-like-focus-for-pierrot-lunaire-at-komische-oper/>
37. Sarah Schnoor. Musik, die man mit Augen hört: *Pierrot Lunaire* an der Komischen Oper Berlin [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу <https://bachtrack.com/kritik-schoenberg-pierrot-lunaire-kosky-manzel-komische-oper-berlin-september-2020>
38. The 7 deaths of Marina Abramović [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу <https://www.wallpaper.com/art/sheila-hicks-off-grid-hepworth-wakefield>
39. Walter Felsenstein. Schriften zum musiktheter. – Henschelverlag Kunst und Gesellschaft. Berlin, 1976. – 407 p.